

Na początku 2009 roku archiwum norweskiego regionu Oppland (Opplandsarkivet avd. Maihaugen) z siedzibą w Lillehammer zwróciło się do Archiwum Państwowego w Krakowie z propozycją współpracy. Miała ona obejmować zebranie informacji na temat kontaktów polsko-norweskich, a szczególnie polskiej emigracji do Norwegii w okresie od początku XIX wieku do czasów współczesnych. Na przełomie lutego i marca 2009 roku obie instytucje podpisały list intencyjny, w sprawie wspólnego projektu pt. „Polscy emigranci w Norwegii w XIX–XXI w. Materiały źródłowe do badań”, realizowanego w okresie od 1 grudnia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.

W ramach projektu przewidziano przeprowadzenie równoległe przez oba archiwa na terenie swoich krajów kwerend archiwalnych na temat emigracji z Polski do Norwegii oraz wywiadów ze współczesnymi emigrantami. Zaplanowano także zorganizowanie w obu krajach stacjonarnych wystaw prezentujących zebrane informacje. Ponadto Opplandsarkivet avd. Maihaugen podjęło się przygotowania wystawy internetowej, a Archiwum Państwowe w Krakowie – niniejszej publikacji.

Projekt może być realizowany dzięki środkom finansowym przyznanych przez polskie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także dzięki własnym środkom finansowym Opplandsarkivet avd. Maihaugen.

Intencją partnerów było zebranie i przedstawienie szerszej publiczności materiałów obrazujących polską emigrację do Norwegii w okresie XIX–XXI wieku. Mimo, że badacze zajmowali się już wcześniej problemem emigracji Polaków do Skandynawii, wydało nam się ciekawe zestawienie informacji odnoszących się zarówno do emigracji XIX-wiecznej, jak i współczesnej. Tym bardziej, że w obu nurtach emigracji dostrzec można zarówno motywy polityczne, jak i ekonomiczne.

W przygotowanej publikacji zamieszczamy wyniki prac prowadzonych przez stronę norweską i polską. Zarówno kwerendy źródłowe i wywiady z emigrantami, jak i artykuły poświęcone zagadnieniu emigracji Polaków do Norwegii oba archiwa prowadziły i opracowały niezależnie. Staraliśmy się ujednoczyć teksty przygotowane przez obie instytucje, lecz mimo to być może da się zauważyć pewien indywidualizm w sposobie przedstawienia tematu. Tym niemniej ciekawa może być dla odbiorcy próba spojrzenia niejako z dwóch stron na problem emigracji i szerzej – kontaktów polsko-norweskich. Choć, jak wynika z przygotowanych opracowań, nie były i do dziś nie są to kontakty najbardziej ożywione, zarówno wśród źródeł historycznych, jak i w wywiadach obecnych emigrantów znaleźć można niejedną naprawdę ciekawą historię. Pozostaje mieć nadzieję, że każdy z czytelników znajdzie choć jedną opowieść, która go naprawdę zainteresuje.

Zgodnie z życzeniem naszych partnerów w wydawnictwie zamieszczamy jedynie wersję polską i angielską tekstów.

Za współpracę pragnę podziękować Marit Hosar, Kierownikowi Opplandsarkivet avd. Maihaugen oraz wszystkim pracownikom Archiwum w Lillehammer. Dziękuję też wszystkim pracownikom Archiwum Państwowego w Krakowie licznie zaangażowanym w prace związane z realizacją projektu. Podziękowania za życzliwość i pomoc w prowadzeniu kwerendy przekazuję także dyrektorom i pracownikom Archiwum Akt Nowych, Archiwum Głównego Akt Dawnych, Narodowego Archiwum Cyfrowego, a także Archiwów Państwowych w Bydgoszczy, Gdańsku, Poznaniu, Suwałkach, Szczecinie i Toruniu oraz Oddziałów Instytutu Pamięi Narodowej w Krakowie, Katowicach i Wrocławiu. Serdecznie dziękuję też autorom tekstów oraz wszystkim osobom, które bezpośrednio przyczyniły się do przygotowania i wydania tej publikacji.

Magdalena Marosz, Dyrektor Archiwum Państwowego w Krakowie
Kraków, 24.06.2010